

BIỆN PHÁP QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG GIÁO DỤC STEAM Ở CÁC TRƯỜNG MẦM NON CÔNG LẬP QUẬN BÌNH THẠNH, THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Vũ Thị Thanh Hoa
Trường Đại học Sài Gòn

Tóm tắt: Hoạt động giáo dục STEAM tạo môi trường học tập đa dạng thông qua các bài học thực hành mà không gây nhàm chán, mang đến những buổi học đầy thú vị và hứng khởi. Tới gần đây, các nhà trường đã có nhiều cố gắng triển khai tốt nhất hoạt động này. Tuy nhiên, xét về góc độ quản lý thì còn nhiều bất cập. Bài báo này đề xuất các biện pháp quản lý hoạt động này trên địa bàn nghiên cứu. Mỗi biện pháp quản lý mà bài báo nêu lên đều được trình bày chi tiết với mục tiêu, nội dung và cách thức thực hiện cụ thể, cùng với các điều kiện thực hiện cần thiết. Qua khảo nghiệm cho thấy các biện pháp quản lý này có tính cấp thiết và tính khả thi cao, đồng thời chúng có mối quan hệ hữu cơ với nhau. Cần thực hiện một cách đồng bộ sẽ giúp phát huy tác dụng tối đa của các biện pháp và mang lại hiệu quả cao nhất trong việc triển khai hoạt động giáo dục STEAM.

Từ khóa: Biện pháp quản lý. Hoạt động giáo dục STEAM, Bình Thạnh. TP Hồ Chí Minh

MANAGEMENT MEASURES FOR STEAM EDUCATIONAL ACTIVITIES IN PUBLIC PRESCHOOLS IN BINH THANH DISTRICT, HO CHI MINH CITY

Vu Thi Thanh Hoa
Saigon University

Abstract: STEAM educational activities create a diverse learning environment through hands-on lessons that are engaging and stimulating, offering students exciting and inspiring learning experiences. In recent years, schools have made significant efforts to implement these activities effectively. However, from a management perspective, there remain several limitations. This article proposes management measures for implementing STEAM education in the researched area. Each measure is presented in detail, including objectives, content, specific implementation methods, and necessary conditions. The trial application shows that these management measures are both urgent and highly feasible, and they are organically interrelated. A synchronized implementation approach is essential to maximize the effectiveness of the measures and ensure the successful deployment of STEAM educational activities.

Keywords: Management measures, STEAM education activities, Binh Thanh, Ho Chi Minh City.

Nhận bài: 23/04/2025

Phản biện: 25/05/2025

Duyệt đăng: 29/05/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Mô hình giáo dục STEAM đã được áp dụng tại nhiều quốc gia phát triển và mang lại hiệu quả cao, đáp ứng sự phát triển kinh tế, xã hội của quốc gia và tác động tích cực đến sự thay đổi của nền kinh tế tri thức trong bối cảnh toàn cầu hóa. Trong hệ thống giáo dục quốc dân, bậc học mầm non kích thích tư duy và tiềm năng bên trong trẻ, STEAM tạo môi trường học tập đa dạng thông qua các bài học thực hành mà không gây nhàm chán, mang đến những buổi học đầy thú vị và hứng khởi. Tại Thành phố Hồ Chí Minh nói chung và tại quận Bình Thạnh nói riêng, với sự phát triển mạnh mẽ về hạ tầng và dân số, đang cần một chương trình giáo dục hiện đại. Việc triển khai giáo dục STEAM sẽ không chỉ nâng cao chất lượng giáo dục mà còn đáp ứng nhu cầu của phụ huynh và xã hội. Do đó, bài báo trình bày về biện pháp quản lý hoạt động giáo dục STEAM ở các trường mầm non công lập quận Bình Thạnh, Thành phố Hồ Chí Minh.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Khái niệm cơ bản

Theo tác giả Nguyễn Thành Hải, STEAM không chỉ đơn thuần là sự kết hợp giữa các lĩnh vực Khoa học, Công nghệ, Kỹ thuật, Nghệ thuật và Toán học, mà là sự tích hợp sâu sắc, trở thành một môn học hoàn chỉnh. Nghệ thuật trong STEAM không chỉ bao gồm mỹ thuật, âm nhạc mà còn mở rộng đến nghệ thuật thị giác, lịch sử, xã hội, thậm chí là kịch nghệ. Nhờ đó, người học vừa tiếp cận kiến thức khoa học, vừa phát triển tư duy sáng tạo, thẩm mỹ và khả năng giải quyết vấn đề linh hoạt (Nguyễn Thành Hải, 2019).

Có nhiều khái niệm về quản lý, trong bài báo này, tác giả sử dụng khái niệm sau đây: Quản lý là hoạt động điều khiển bằng việc lập kế hoạch, tổ chức, chỉ đạo và kiểm tra của con người lên một hệ thống nhằm đạt được các mục tiêu đề ra của hệ thống đó (Bùi Đức Tú, 2025, tr12)

Quản lý hoạt động giáo dục STEAM ở trường mầm non không chỉ là việc tổ chức giảng dạy mà

còn là một quá trình chiến lược nhằm tạo ra một môi trường học tập tích cực, giúp trẻ phát triển toàn diện ngay từ những năm đầu đời. Quản lý giáo dục STEAM trong mầm non cần dựa trên đặc điểm phát triển của trẻ, ưu tiên học qua chơi, trải nghiệm và khám phá. Việc tổ chức hoạt động STEAM nên linh hoạt, khuyến khích trẻ đặt câu hỏi, thử nghiệm và sáng tạo. (Trần Thị Kim Oanh, Nguyễn Văn Hòa, 2020)

2.2. Tóm lược về thực trạng quản lý hoạt động giáo dục STEAM trên địa bàn nghiên cứu

Nhận thức về vai trò và mục tiêu của hoạt động giáo dục STEAM trong trường mầm non được đánh giá là khá tích cực từ cả phía cán bộ quản lý và giáo viên.

Việc thực hiện các nội dung giáo dục STEAM bước đầu đã đạt được những kết quả tích cực, tuy nhiên vẫn cần tiếp tục cải thiện để đáp ứng yêu cầu phát triển giáo dục hiện đại.

Điều kiện thực hiện giáo dục STEAM ở các trường mầm non có những thuận lợi nhất định, nhưng vẫn còn hạn chế, đặc biệt là về cơ sở vật chất, thiết bị dạy học và sự phối hợp giữa nhà trường, gia đình và cộng đồng.

Công tác quản lý hoạt động giáo dục STEAM cho thấy nhận thức và sự quan tâm tích cực từ đội ngũ quản lý, tạo tiền đề thuận lợi cho quá trình triển khai giáo dục STEAM.

Công tác lập kế hoạch triển khai hoạt động giáo dục STEAM có những nội dung được thực hiện khá tốt, tuy nhiên cần chú trọng hơn các khâu như xây dựng kế hoạch hướng dẫn phương pháp học tập tích cực cho trẻ, kế hoạch đổi mới hình thức kiểm tra đánh giá, và khuyến khích giáo viên tự nghiên cứu về giáo dục STEAM.

Tổ chức thực hiện hoạt động giáo dục STEAM đã có sự tham gia tích cực từ giáo viên và cán bộ quản lý, tuy nhiên việc xác định rõ vai trò, nhiệm vụ của từng cá nhân trong quá trình triển khai còn chưa thật đồng bộ.

Công tác chỉ đạo giáo dục STEAM đã thể hiện được sự định hướng đúng đắn, phù hợp với thực tế giáo dục mầm non hiện nay, nhưng cần tăng cường hơn nữa việc tạo động lực và khuyến khích sự đổi mới trong đội ngũ.

Kiểm tra và đánh giá hoạt động giáo dục STEAM đã được thực hiện, song cần tiếp tục đẩy mạnh việc chia sẻ kinh nghiệm giữa giáo viên, tạo diễn đàn trao đổi sáng tạo nhằm cải tiến phương pháp giáo dục.

Công tác quản lý điều kiện bảo đảm cho giáo dục STEAM ngày càng được chú trọng, tuy nhiên, việc đầu tư vào cơ sở vật chất, trang thiết bị chuyên biệt phục vụ STEAM vẫn cần được quan tâm hơn để đáp ứng yêu cầu thực tiễn.

Các yếu tố khách quan và chủ quan đều có ảnh hưởng tích cực đến công tác quản lý hoạt động giáo dục STEAM, trong đó điều kiện kinh tế - xã hội của địa phương và trình độ đội ngũ giáo viên được đánh giá là những yếu tố tác động mạnh nhất.

Những kết quả khảo sát, đánh giá thực trạng này chính là cơ sở thực tiễn quan trọng để xây dựng và đề xuất các biện pháp quản lý nhằm nâng cao hiệu quả tổ chức hoạt động giáo dục STEAM ở các trường mầm non quận Bình Thạnh, Thành phố Hồ Chí Minh.

2.3. Đề xuất một số biện pháp quản lý hoạt động giáo dục STEAM ở các trường mầm non công lập quận Bình Thạnh, Thành phố Hồ Chí Minh

2.3.1. Nâng cao nhận thức của cán bộ quản lý, giáo viên về vai trò của giáo dục STEAM và tầm quan trọng của quản lý hoạt động giáo dục STEAM ở trường mầm non

Để nâng cao nhận thức cho đội ngũ cán bộ quản lý và giáo viên về vai trò và tầm quan trọng của giáo dục STEAM trong trường mầm non, biện pháp này cần được tổ chức thành ba nhóm nội dung chính với các hình thức triển khai cụ thể như sau:

a) Tìm kiếm, cung cấp tài liệu chuyên sâu về giáo dục STEAM trong mầm non cho đội ngũ Ban giám hiệu và giáo viên

Một trong những nền tảng quan trọng để hình thành nhận thức đúng đắn là việc cung cấp nguồn tài liệu học thuật, thực tiễn và cập nhật. Việc tiếp cận tài liệu một cách có hệ thống sẽ giúp đội ngũ sư phạm hiểu rõ bản chất, mục tiêu, phương pháp, cũng như các yếu tố cần thiết để triển khai STEAM một cách hiệu quả trong chương trình giáo dục mầm non.

b) Tuyên truyền, phổ biến kiến thức về vai trò và ý nghĩa của giáo dục STEAM trong giáo dục mầm non

Việc nhận thức đầy đủ về ý nghĩa của giáo dục STEAM là điều kiện tiên quyết để hình thành động lực đổi mới phương pháp và nội dung dạy học. Tuyên truyền và phổ biến là cách để lan tỏa tư duy mới trong toàn thể nhà trường.

2.3.2. Cải tiến kế hoạch tổ chức hoạt động giáo dục STEAM có trọng tâm, phù hợp với điều kiện của nhà trường

a) Xác định các biện pháp, hành động cụ thể để thực hiện kế hoạch hoạt động giáo dục STEAM cho trẻ

b) Tổ chức các lớp tập huấn, bồi dưỡng cho giáo viên về hoạt động giáo dục STEAM cho trẻ

c) Cụ thể hóa, chi tiết kế hoạch phối hợp các lực lượng trong hoạt động giáo dục STEAM cho trẻ

2.3.3. Bồi dưỡng, nâng cao năng lực cho giáo viên trong việc tổ chức hoạt động giáo dục STEAM

Để thực hiện tốt mục tiêu nâng cao năng lực cho giáo viên trong việc tổ chức hoạt động giáo dục STEAM, các nội dung cụ thể bao gồm:

a) Phân công công việc hợp lý, rõ ràng, phù hợp với năng lực cá nhân: Mỗi giáo viên sẽ được phân công nhiệm vụ theo khả năng chuyên môn và sự phù hợp với từng hoạt động trong chương trình giáo dục STEAM. Điều này giúp giáo viên có thể phát huy tối đa thế mạnh của mình và tạo ra môi trường học tập hiệu quả cho trẻ.

b) Tuyên truyền, phổ biến nâng cao trách nhiệm của giáo viên với công việc được giao: Tổ chức các buổi sinh hoạt chuyên môn, tuyên truyền về tầm quan trọng của giáo dục STEAM, đồng thời làm rõ trách nhiệm của giáo viên trong việc thực hiện các hoạt động này. Bảng tin trường, website, và các kênh thông tin của nhà trường sẽ được sử dụng để nâng cao nhận thức và sự cam kết của giáo viên đối với công việc.

c) Đảm bảo tốt sự phối hợp giữa các bộ phận, cá nhân: Các bộ phận trong trường, từ BGH đến giáo viên và phụ huynh, cần phối hợp chặt chẽ để triển khai các hoạt động STEAM. Các buổi thảo luận, hội thảo chuyên đề sẽ được tổ chức để thúc đẩy sự hợp tác và trao đổi kinh nghiệm giữa các giáo viên và phụ huynh, cùng nhau tạo ra một môi trường học tập tích cực cho trẻ.

2.3.4. Chỉ đạo, hướng dẫn cụ thể, kịp thời, sát thực tế trong triển khai hoạt động giáo dục STEAM

Để triển khai hiệu quả hoạt động giáo dục STEAM trong nhà trường, công tác chỉ đạo cần được thực hiện một cách chi tiết, cụ thể và sát thực tế. Chỉ đạo, hướng dẫn cụ thể, kịp thời và hợp lý: Cung cấp hướng dẫn chi tiết và kịp thời về các nội dung, phương pháp và kỹ thuật dạy học STEAM cho giáo viên. Điều này đảm bảo các giáo viên có thể áp dụng kiến thức vào thực tế giảng dạy một

cách hiệu quả. Chỉ đạo, hướng dẫn sát thực tế và có sức thuyết phục cao đối với giáo viên: Công tác chỉ đạo phải được điều chỉnh sao cho phù hợp với đặc điểm của từng lớp học và thực tế giảng dạy. Đảm bảo rằng giáo viên hiểu rõ tầm quan trọng của giáo dục STEAM và có đủ động lực để thực hiện. Chú trọng động viên, khích lệ để giáo viên phấn đấu hoàn thành tốt nhiệm vụ: Tạo động lực và khích lệ giáo viên qua các hình thức động viên, khen thưởng, nhằm giúp giáo viên phát huy tối đa khả năng sáng tạo và nỗ lực trong việc giảng dạy các môn học STEAM.

2.3.5. Tăng cường kiểm tra, đánh giá, điều chỉnh kịp thời những hạn chế trong quản lý hoạt động giáo dục STEAM

Để đảm bảo hoạt động giáo dục STEAM trong nhà trường được thực hiện đúng định hướng, hiệu quả, nội dung của biện pháp bao gồm: Xác định cụ thể các tiêu chí kiểm tra, đánh giá phù hợp với mục tiêu và đặc điểm hoạt động giáo dục STEAM. Thực hiện đa dạng các hình thức kiểm tra: kiểm tra định kỳ, kiểm tra đột xuất, kiểm tra toàn diện và kiểm tra chuyên đề. Điều chỉnh kịp thời những nội dung chưa phù hợp trong quá trình thực hiện, đồng thời ghi nhận và nhân rộng những sáng kiến, cách làm hiệu quả.

2.3.6. Phát huy hiệu quả các nguồn lực trong và ngoài nhà trường để tổ chức hoạt động giáo dục STEAM

Để đảm bảo cho hoạt động giáo dục STEAM trong trường mầm non được triển khai hiệu quả, đồng bộ và bền vững, việc huy động và sử dụng hợp lý các nguồn lực là yếu tố then chốt. Nội dung cụ thể của biện pháp bao gồm: Để triển khai giáo dục STEAM một cách đồng bộ và bền vững, việc huy động và sử dụng hợp lý các nguồn lực là yếu tố then chốt. Ưu tiên đầu tư các thiết bị phục vụ hoạt động khám phá khoa học, công nghệ, kỹ thuật, nghệ thuật và toán học phù hợp với độ tuổi; khuyến khích sử dụng vật liệu tái chế, tự tạo để tiết kiệm và tăng tính sáng tạo. Bên cạnh đó, nhà trường cần tăng cường hạ tầng công nghệ thông tin như máy tính, bảng tương tác, mạng Internet..., phục vụ giảng dạy và quản lý hoạt động STEAM. Cán bộ quản lý, giáo viên cần được bồi dưỡng năng lực ứng dụng CNTT, tổ chức các chuyên đề chuyển đổi số và sử dụng phần mềm hỗ trợ trong quản lý, lưu trữ và chia sẻ học liệu.

2.4. Khảo nghiệm tính cấp thiết và tính khả thi của các biện pháp đề xuất

Điểm trung bình của các biện pháp dao động từ 4,40 đến 4,50 – đều ở mức “Rất khả thi”. Biện pháp được đánh giá khả thi nhất là “Cải tiến kế hoạch tổ chức hoạt động giáo dục STEAM” (ĐTB = 4,50; ĐLC = 0,27), cho thấy vai trò quan trọng của công tác lập kế hoạch phù hợp với thực tiễn. Biện pháp có điểm thấp nhất là “Phát huy hiệu quả các nguồn lực” (ĐTB = 4,40), cho thấy thách thức trong huy động các yếu tố ngoài nhà trường.

Về các biện pháp cụ thể, 17 biện pháp có điểm trung bình từ 4,35 đến 4,60, trong đó 13 biện pháp được đánh giá “Rất khả thi”, 4 biện pháp “Khá khả thi” nhưng đều tiệm cận mức cao.

Biện pháp có điểm cao nhất là “Xây dựng kế hoạch STEAM rõ ràng, phù hợp với độ tuổi và điều kiện thực tế” (ĐTB = 4,60), thể hiện vai trò then chốt của việc lập kế hoạch trong triển khai STEAM.

Hai biện pháp có điểm thấp nhất là “Tổ chức dự giờ, sinh hoạt chuyên đề” và “Cung cấp tài liệu, ví dụ thực tiễn” (ĐTB = 4,35), dù vẫn được đánh giá khả thi nhưng ít nổi bật do đã quen thuộc trong thực tiễn.

Biện pháp “Động viên đổi mới sáng tạo” có điểm cao (ĐTB = 4,53) nhưng chỉ xếp mức “Khá

khả thi”, cho thấy giáo viên vẫn còn dè dặt trong đổi mới, có thể do hạn chế về năng lực hoặc điều kiện hỗ trợ.

Nhìn chung, các biện pháp quản lý hoạt động giáo dục STEAM được đánh giá rất khả thi, phản ánh sự đồng thuận cao từ đội ngũ khảo sát. Đây là cơ sở vững chắc để triển khai hiệu quả trong thực tiễn, góp phần nâng cao chất lượng quản lý và giáo dục STEAM trong các trường mầm non.

III. KẾT LUẬN

Mỗi biện pháp trên đây đều được trình bày chi tiết với mục tiêu, nội dung và cách thức thực hiện cụ thể, cùng với các điều kiện thực hiện cần thiết. Cần thực hiện đồng bộ các biện pháp để đạt được kết quả tốt nhất, tối ưu nhất. Mặc dù các biện pháp có thể thực hiện riêng lẻ, nhưng việc thực hiện đồng bộ sẽ giúp phát huy tác dụng tối đa của các biện pháp và mang lại hiệu quả cao nhất trong việc triển khai hoạt động giáo dục STEAM. Các biện pháp đã được khảo sát thông qua bảng hỏi về sự cần thiết và tính khả thi, cho thấy các biện pháp đề xuất có sự cần thiết và tính khả thi cao. Điều này chứng tỏ rằng các biện pháp có thể áp dụng hiệu quả vào quản lý hoạt động giáo dục STEAM ở các trường mầm non công lập quận Bình Thạnh, Thành phố Hồ Chí Minh.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Bùi Đức Tú (2025), *Quản lý Nhà nước về Giáo dục*, NXB Đại học Sư phạm TP Hồ Chí Minh
- Chương, H. L. A., Thiện, N. H., & Hạnh, Đ. C. (2023). *Xây dựng khung năng lực giáo dục STEAM cho sinh viên ngành giáo dục mầm non tiếp cận chuẩn nghề nghiệp*. Tạp chí Khoa học – Trường Đại học Sư phạm TP.HCM.
- Nguyễn Thanh Hải (2019). *Từ trải nghiệm thực hành đến tư duy sáng tạo*. Giáo Dục Stem/ steam.
- Nguyễn Thị Hồng Lam và Đào Thị Hiền. (2022). *Vận dụng mô hình STEAM trong tổ chức hoạt động giáo dục ở trường mầm non*. Tạp chí Giáo dục.
- Trần Thị Kim Oanh & Nguyễn Văn Hòa (2020). *Quản lý giáo dục STEAM trong trường mầm non dựa trên đặc điểm phát triển trẻ: Ưu tiên học qua chơi, trải nghiệm và khám phá*. Tạp chí Giáo dục, 8(2), 45–58.